

(Vilniaus universiteto studijų dalyko (modulio) aprašo tipinė forma lietuvių kalba)

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Šiuolaikinė fotografija: menas matyti ir mąstyti	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): dr. Paulius Petraitis	Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius
Kitas / a (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Bakalauro (I)	Individualiųjų studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė		Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Skaityti anglų kalba	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Turėti bazinių meno istorijos žinių

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	36	94

Dalyko (modulio) tikslas	
Ugdyti studentų kritinį ir kūrybinį vizualinį raštingumą, suteikiant jiems konceptualius įrankius, reikalingus analizuoti ir interpretuoti šiuolaikinės fotografijos praktikas bei dekonstruoti vaizdų galią ir ideologiją, taikant intermedialumo, įtinklinto prasmų kūrimo ir foto-fikcijos prieigas. Studentai bus mokomi etišškai vertinti naujas vizualines technologijas, ypač dirbtinį intelektą, ir pritaikyti šias kritines žinias praktiniuose kūrybiniuose projektuose.	

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- Analizuos šiuolaikines fotografines praktikas ir DI sugeneruotus vaizdus, taikydami esmines kritinės teorijos, semiotikos ir vizualinės kultūros studijų sąvokas - Atpažins ir kritiškai vertins pagrindinių šiuolaikinių Europos ir Lietuvos fotomenininkų kūrybą - Gebės susieti šiuolaikinius pavyzdžius su Lietuvos fotografijos tradicijos istoriniu kontekstu	Probleminis dėstymas, pavyzdžių analizė, diskusijos	Diskusijos seminaruose, atvejų tyrimai ir jų pristatymai auditorijoje; atviro ir uždaro tipo klausimai egzamino metu

- Taikys teorines žinias praktiškai, sukuriant fotoknygos maketo gaires ir vizualinės autoetnografijos projektą, pagrįstą kūrybiniu tyrimu ir kritine refleksija	Tiriamieji (informacijos paieška, atranka, analizė) metodai, lyginamoji analizė	Grupinė kūrybinė užduotis
- Turės esmines žinias apie šiuolaikinės meninės fotografijos charakteristikas ir specifiką - Gebės reikšti argumentuotą nuomonę apie kylančių vizualinių technologijų, ypač dirbtinio intelekto, etines ir ideologines implikacijas	Aktyvaus mokymosi metodai (grupės diskusijos)	Atviro ir uždaro tipo klausimai egzamino metu

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Įvadas: fotografija kaip kritinio matymo įrankis. Supažindinimas su studijų planu ir reikalavimais. Kaip skaityti vaizdą? Kaip „mąstyti“ fotografija?	2		2				4	7	Mokslinės literatūros skaitymas (Soutter, p. 1–16)
2. Išplėstinė medija I: foto-objektas. Kas yra intermedialumas? Fotografija kaip skulptūra ir instaliacija. Atvejų analizė: Kristina Ūllek ir Vytautas Kumža.	2		2				4	14	Mokslinės literatūros skaitymas (Petraitis, p. 150–163); pavyzdžių analizė
3. Išplėstinė medija II: foto-fikcija. Kaip menininkai naudoja naratyvą tapatybei konstruoti? Atvejų analizė: Līga Spunde ir Visvaldas Morkevičius.	2	1	2				5	7	Mokslinės literatūros skaitymas (Petraitis, p. 192–205)
4. Išplėstinė medija III: foto-performansas. Įkūnytas performatyvumas kaip fotografijos pratęsimas. Atvejų analizė: Ode de Kort ir Tom Lovelace.	2		2				4	12	Fotografinių projektų lyginamoji analizė ir pristatymas
5. Skaitmeninis „Aš“: aktyvizmas, gličas ir žaidimų fotografija. Gličo (angl. glitch) estetika kaip kūrybinė strategija. „Žaidimų fotografija“ (angl. in-game photography) ir fotografinis aktyvizmas.	2	1	2				5	12	Mokslinės literatūros skaitymas (Mirzoeff, p. 255–285)
6. Algoritminis „Aš“: dirbtinis intelektas. DI generuojamų vaizdų etika ir estetika. Šališkumas duomenų rinkiniuose. Menininkas kaip DI operatorius.	2	1	2				5	18	Mokslinės literatūros skaitymas (Ritchin, p. 9–73)

7. Paroda ir knyga kaip sistemos. Kaip parodos erdvė ir knyga kuria prasmę? Atvejų analizė: Marge Monko ir Andrew Miksys.	2	1	2				5	12	Mokslinės literatūros skaitymas (Colberg, p. 1–13 ir Wells, p. 388–396)
8. Lietuvos kontekstas ir kurso apibendrinimas. „Lietuvos fotografijos mokyklos“ palikimas ir santykis su šiandienos „išplėstinės fotografijos“ praktikomis.	2		2				4	12	Parodos lankymas ir aptarimas. Pasirengimas kūrybinės užduoties įgyvendinimui
Iš viso	16	4	16				36	94	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas auditorijoje seminarų metu	30	Semestro metu	Vertinamas aktyvus ir argumentuotas dalyvavimas diskusijose, atsakinėjimas į klausimus remiantis perskaityta literatūra, žaidimo mechanikos ir meno kūrinio lyginamasis analizavimas bei kitų pavyzdžių ir atvejų nagrinėjimas, išvalgų ir kritinių pastabų teikimas, konstruktyvus darbas grupėse. Įvertinimas nedalyvaujant diskusijose arba praleidus daugiau nei 1/3 seminarų – 0 balų.
Grupinė kūrybinė užduotis	30	Semestro metu	1. Idėjos originalumas (0–2 balai): idėjos naujumas ir aktualumas 2. Konceptijos pagrįstumas (0–3 balai): koncepcija yra išsami, logiška, aiški. Kūrinių pasirinkimas argumentuotas, apibrėžta tikslinė auditorija, pateiktos aiškos formato bei dizaino gairės. Menininkų ir darbų atranka pagrįsta tyrimu ir interpretacija 4. Vizualinis išpildymas (0–3 balai): vertinama sukurtų vaizdų techninė ir estetinė kokybė, kompozicija, stilistinis vientisumas 4. Pristatymo kokybė (0–2 balai): pristatymas yra struktūruotas, argumentuotas, vizualiai tvarkingas. Kalba korektiška
Egzaminas: testas	40	Egzaminas	Testą sudaro iki 20 atvirojo ir uždarojo tipo klausimų. Vertinamos žinios, gebėjimai, supratimas ir pavyzdžių kritinis panaudojimas iš visos kurso medžiagos. Testas – nekompiuterizuotas; klausimai skirtingo sudėtingumo. Balas gaunamas sudėjus teisingus atsakymus (1 balas), nepilnus atsakymus (0,5 balo) ir neteisingus atsakymus (0 balų).

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Lucy Soutter	2018	<i>Why Art Photography?</i>	2nd edition; p. 1–16	Niujorkas: Routledge
Nicholas Mirzoeff	2016	<i>How to see the world: An introduction to images,</i>	p. 255–285	Niujorkas: Basic Books

		<i>from self-portraits to selfies, maps to movies, and more</i>		
Jörg Colberg	2017	<i>Understanding Photobooks: The Form and Content of the Photographic Book</i>	p. 1–13	Niujorkas: Routledge
Liz Wells (sud.)	2021	<i>Photography: A Critical Introduction</i>	6th edition; p. 388–396	Londonas ir Niujorkas: Routledge
Fred Ritchin	2025	<i>The Synthetic Eye: Photography Transformed in the Age of AI</i>	p. 9–73	Londonas: Thames & Hudson
Paulius Petraitis	2024	<i>Intermediality and Networked Meaning-Making in Contemporary Baltic Photography.</i> Daktaro disertacija	p. 150–163 ir 192–205	Vilnius: LKTI
Papildoma literatūra				
Kate Crawford ir Trevor Paglen	2019	„Excavating AI: The Politics of Training Sets for Machine Learning“		https://excavating.ai/
Michelle Bogre	2025	<i>Photography as Activism: Images for Social Change</i>	2nd edition	Niujorkas: Routledge
Rosa Menkman	2011	<i>The Glitch Moment(um)</i>		Amsterdamas: Network Notebooks
Hito Steyerl	2025	<i>Medium Hot: Images in the Age of Heat</i>		Londonas: Verso
Odetā Žukauskienė ir Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė	2018	<i>Atminties ir žvilgsnio trajektorijos: vaizdo kultūros refleksija</i>		Vilnius: LKTI
David Company	2020	<i>On Photographs</i>		Londonas: Thames & Hudson
Andy Grundberg	2021	<i>How Photography Became Contemporary Art</i>		Londonas ir Niuheivenas: Yale University Press

PASTABA: Į literatūros sąrašą rekomenduojama įtraukti atvirusius mokymosi išteklius